

FAMU - Izpildītājmākslas akadēmija Prāgā

FAMU jeb Kino un televīzijas fakultāte ir daļa no AMU¹ – Prāgas Izpildītājmākslas akadēmijas. Šī mācību iestāde dibināta uzreiz pēc Otrā pasaules kara 1945. gada 27. oktobrī un tajā ietilpst Kino un televīzijas fakultāte (FAMU), Teātra fakultāte (DAMU²) un Mūzikas fakultātes (HAMU³).

Kino un televīzijas fakultāte (FAMU) iekārtojiesies 19. gadsimta 60. gados Vīnes neorenesanses stilā celtajā pilī *Lažanský palác* – tā ir viena no pēdējām tolaik tapušajām pils veida būvēm Prāgā. Ēka atrodas Prāgas vēsturiskajā centrā Vltavas krastā ar skatu uz Prāgas pili – lielāko seno laiku pili pasaulē.⁴

FAMU ir iespējas studēt animāciju, dokumentālo kino, fotogrāfiju, operatora, scenārista un kinodramaturga specialitāti, filmu ražošanu, režiju, montāžu, skaņu un audiovizuālās studijas. Būtiski, ka FAMU ir vienīgā foto augstskola Eiropā, kur vēl aizvien ir godā senās un izsmalcinātās melnbaltās fotogrāfijas tradīcijas. Paralēli melnbaltajam foto, protams, ir iespēja apgūt arī digitālās fotogrāfijas tehnoloģijas.

Kā minēts Fotogrāfijas katedras mācību programmā, akadēmijas mērķis nav tikai iemācīt amatu – kā iegūt fotogrāfisku attēlu un uzzināt dažādus tehniskus smalkumus; tā rosina studentus raudzīties uz fotogrāfiju kā garīgās pasaules izteiksmes līdzekli. Fotogrāfija tiek aplūkota un analizēta kā medijs, kā moderno komunikāciju sistēmas neatņemama sastāvdaļa – ar mērķi izmantot vizuālo valodu radošā ceļā. Lekcijas un semināri notiek fotogrāfijas un mākslas vēsturē, teorijā, literatūrā, estētikā un fotogrāfijas tehnikā. Studentiem mācību procesā, konsultējoties ar pasniedzējiem, kas pārstāv ļoti dažādas fotogrāfijas jomas, ir iespēja analizēt visdažādākos fotogrāfijas aspektus, lai kritiski apcerētu un attīstītu fotogrāfisko domāšanu. Fotogrāfijas studenti padziļināti var apgūt dokumentālās, studijas, ainavas, portreta un eksperimentālās fotogrāfijas specifiku.

Salīdzinājumā ar daudzām citām Eiropas augstskolām nevarētu sacīt, ka FAMU tehniskais aprīkojums ir visaugstākās kvalitātes. Čehijas valdība, līdzīgi kā Latvijā, īpaši necenšas atbalstīt izglītības jomu, līdz ar to valsts augstskolām piešķirtais finansējums ir visai skops. Studentu rīcībā ir divas fotolaboratorijas melnbaltās fotogrāfijas izgatavošanai, divas studijas un datortelpa ar dažiem datoriem un skenēšanas

1 *Akademie múzických umění* (čehu val.), *Academy of Performing Arts* (angļu val.).

2 *Divadlo 'teātris'* (čehu val.).

3 *Hudba – 'mūzika'* (čehu val.).

4 Pils celta 880. gadā, laika gaitā tā ne reizi vien ir paplašināta un pārbūvēta.

iekārtām. Divas laboratorijas un studijas atrodas Berounas pilsētiņā (30 km no Prāgas), kur par simbolisku samaksu ir nodrošināta iespēja arī pārnakšņot. Fotogrāfijas apgūšanā tehniskais nodrošinājums tomēr nav pats svarīgākais, būtiski svarīgi ir augsti profesionāli pasniedzēji, un tādi FAMU patiešām ir.

Lai gan FAMU mācās studenti no visas pasaules – Amerikas, Kanādas, Dānijas, Korejas, Irānas, Norvēģijas, Francijas, Vācijas, Izraēlas un arī no Latvijas – mācības pārsvarā notiek čehu valodā, bet fotogrāfiju un viena gada filmu studijas var apgūt arī angļu valodā. Maksa par vienu akadēmisko studiju gadu angļu valodā ir 8700 eiro, turpretī čehu valodā var studēt pa brīvu. Tomēr apgūt čehu valodu nav nemaz tik vienkārši. Studentiem, kam iepriekš nav bijusi saskarsme ar slāvu valodām, čehu valoda var šķist viena no grūtākajām pasaulē.

Mācoties FAMU, var iegūt mākslas bakalaura grādu (trīs gadu pilna laika studijas) un pēc tam arī mākslas maģistra grādu (divu gadu pilna laika studijas). Pēc mācībām maģistrantūrā ir iespējams turpināt studijas doktorantūrā.

Lai iestātos Fotogrāfijas katedras bakalaura programmā, vispirms ir jāiztur portfolio konkurss (trīs fotogrāfiju sērijas, katrā 8–12 fotogrāfijas, izmērs – līdz 40x50 cm. Vienai sērijai jābūt tradicionālajā melnbaltajā tehnikā). Pēc tam reflektantiem, kuri ir izturējuši portfolio konkursu, jāliek iestājeksāmeni fotogrāfijas tehnikā, vēsturē un vispārīgajās zināšanās. Lai iestātos maģistrantūrā, ir jāiztur tikai portfolio konkurss un intervija. Atkarībā no studiju programmas iestājpārbaudījumi notiek angļu vai čehu valodā⁵. Čehu valodas studiju programmā iestāties ir grūtāk, jo tajā piesakās ne tikai čehu, bet arī slovāku jaunieši.

Daudzi atzīst, ka FAMU ir viena no senākajām un prestižākajām filmu akadēmijām Eiropā, to absolvējis ne viens vien pasaulē slavens kinorežisors un izcils rakstnieks, piemēram, Emirs Kusturica, Milošs Formans, Vāclavs Havelis, Milans Kundera u. c.

Ļoti liels ieguvums personības attīstībai un izaugsmei ir ne tikai FAMU piedāvātais zināšanu un prasmju klāsts, bet arī iespēja atrasties Prāgas kultūrvēsturiskajā vidē. Čehijas galvaspilsēta Prāga (1,2 miljoni iedzīvotāju) ir nozīmīga Centrāleiropas ekonomikas, kultūras un tūrisma metropole ar lieliski saglabātu vēsturisko centru, kas iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Prāga ir viena no skaistākajām un romantiskākajām pasaules pilsētām. Tā valdzina ar dažādiem arhitektūras stiliem – gotiku, baroku, neorenesansi, jūgendstilu, kubismu, funkcionālismu u. c. Ja mūsu Vecrīgas arhitektūra ārzemniekiem šķiet skaista, tad Prāga to pārspēj desmitkārtīgi.

Prāgā ir bezgala daudz mākslas galeriju, tostarp arī laikmetīgās mākslas un foto galerijas, kurās laiku pa laikam savus darbus izstāda arī FAMU studenti. Visbiežāk fotoizstādes notiek Jozefa Sudeka galerijā un *Langhans* galerijā. No 1927. gada līdz 1976. gadam slavenais čehu fotogrāfs Jozefs Sudeks (1896–1976) viņam piederošo ateljē izmantoja gan kā laboratoriju, gan kā studiju, bet pēc meistara nāves māja bija pamesta un izdemolēta. 2000. gadā pēc rekonstrukcijas tika atvērta Sudeka galerija. *Langhans* galerija darbību uzsāka 2003. gadā, pēc postošajiem Prāgas plūdiem. Šobrīd tā ir viena no nozīmīgākajām fotogrāfijas izstāžu vietām. Līdzās *Langhans* galerijai atrodas lielākais Prāgas fotopiederumu veikals – “*Foto Škoda*”, kur gandrīz vienmēr

5 Detalizēta informācija par iestājeksāmeniem atrodama akadēmijas mājaslapā www.famu.cz

var satikt kādu FAMU studentu, pērkot fotofilmiņas, melnbalto *Fomas* fotopapīru, fotoķīmiju vai arī apskatot foto tehniku un sapņojot par labākas fotokameras iegādi.

FAMU studentu pienākumos ietilpst arī izstāžu rīkošana. Studentiem ir iespēja izstādīt savus darbus galerijā *Velryba* ("Valis"; atrodas Prāgas centrā netālu no akadēmijas) un vēsturiskajā Prāgas vārtu torņa galerijā⁶, pilsētā *Beroun*. Absolvējot akadēmiju, izstādes tiek rīkotas GAMU galerijā.

Viena no prestižākajām izstāžu zālēm Prāgā ir *Rudofinum*⁷, kur atrodas arī slavenā komponista Antonīna Dvoržāka mūzikas halle. *Rudofinum* savus darbus ir izstādījuši daudzi pasaulē ievērojami fotomākslinieki – *Rineke Dijkstra*, *Gregory Crewdson*, *Bettina Rheims*, *Nan Golding*, *Cindy Sherman* u. c. Otra ļoti nozīmīga izstāžu vieta Prāgā ir Nacionālā galerija *Veletržní*⁸, pilī, kur glabājas Čehijas lielākā modernās un mūsdienu mākslas kolekcija. Galerijas direktors ir 60. gadu grupas "*Fluxus*" dalībnieks Milans Kņižāks (*Milan Knížák*) – 2003. gadā kopā ar itāļu "*Flash Art*" redaktoru un izdevēju *Giancarlo Politi* viņš lika pamatus svarīgam mākslas dzīves notikumam – Prāgas biennālei.

Prāga valdzina ne tikai ar māksliniecisko vidi un studiju iespējām, bet arī ar savām daudzajām kafejnīcām, bāriem un mūzikas klubiem. Atpūšoties no mācībām, FAMU studenti iemalko lēto čehu alu un absintu Prāgas klubos "*Radost*", "*Wakata*", "*Akropolis*" un arī "*Roxy*", kurā atrodas eksperimentālā izstāžu telpa "*NoD*" un "*Entrance*" galerija.

Uz Prāgu atbraukušajiem studentiem iegūtās zināšanas lieti noderēs ikdienas darbā, bet čehu alus un naktsklubi, iespējams, vēl ilgi rādīsies sapņos.

Ivars Grāvlejs

6 *Pražská brána* (čehu val.).

7 Viena no nozīmīgākajām neorenesanses ēkām Prāgā. *Rudofinum* atrodas Jana Palaha (Jan Palach) laukumā. 1969. gada 16. janvārī, protestējot pret padomju okupāciju, čehu students Jans Palahs Vāclava laukumā pašsadedzinājās.

8 *Veletržní palác* (čehu val.).

FAMU - Academy of Performing Arts in Prague

FAMU or the Film and Television Faculty, is part of AMU¹ – Prague Academy of Performing Arts. This learning institution was founded directly after the Second World War on the 27th of October 1945 and includes the Film and Television Faculty (FAMU), the Theatre Faculty (DAMU²) and the Music Faculty (HAMU³).

The Film and Television Faculty (FAMU) was set up in *Lažanský palác*. The Viennese neo-renaissance style palace built in the 1860s – it was one of the last palace type buildings of that time constructed in Prague. The building is located in Prague's historic centre on the banks of the Vltava with a view to Prague Castle – the largest ancient era castle in the world.⁴

At FAMU there are opportunities to study animation, documentary cinema, photography, operator, scenarist and cinema dramaturgy professions, film production, direction, montage, sound and audiovisual studies. It is noteworthy, that FAMU is the only photo school in Europe, where the old and refined black and white photography traditions continue to be honoured. Parallel to the black and white photos, of course, is also the opportunity to master digital photography technologies.

As mentioned in the Photography Department's study programme, Academy's goal is not just to teach a trade – how to get a photographic image and to find out about various technical nuances; it motivates students to look at photography as an instrument for expressing the spiritual world. Photography is looked at and analysed as media, as an inseparable component of modern communication systems – with the aim of using it in a creative way in visual language. Lectures and seminars are held in photography and art history, theory, literature, aesthetics and photographic technique. Students in the study process, by consulting with their lecturers, who are representative of many diverse photographic fields, have the opportunity to analyse a whole spectrum of aspects of photography, so that they can critically review and develop photographic thinking. Photography students can in a more intense way find out about the specific features of documentary, studio, landscape, portrait and experimental photography.

1 *Akademie múzických umění* (in Czech), *Academy of Performing Arts* (in English).

2 *Divadlo* 'theatre' (in Czech).

3 *Hudba* – 'music' (in Czech).

4 The castle was built in the year 880, and over the years has been widened and rebuilt a number of times.

When compared to many other European Academies, one couldn't say that FAMU technical facilities are of the highest quality. The Czech government, similarly to Latvia, does not make any special effort to support the education sphere, and therefore the finances allocated to state colleges are very tight. Students have two photo laboratories for the preparation of black and white photographs, two studios and a computer room with several computers and scanning equipment at their disposal. Two laboratories and studios are located in the town of Beroun (30 km from Prague), where one can get overnight accommodation for a symbolic payment. However, technical equipment is not the most important thing in learning photography, highly professional lecturers are critically important and FAMU certainly has those.

Although students from throughout the world study at FAMU – from America, Canada, Denmark, Korea, Iran, Norway, France, Germany, Israel and also from Latvia – teaching is mainly in the Czech language, but photography and one year of film study can also be done in English. The cost of one academic study year in English is 8700 euro, while study in the Czech language is free. However, learning the Czech language is not that simple. For students who previously haven't had contact with Slavic languages, the Czech language can appear to be one of the hardest in the world.

Studying at FAMU, one can get a Bachelor of Arts degree (three years of full time study) and subsequently a Masters in Arts degree (two years of full time study). After studies for a Masters, it is possible to continue studies for a Doctorate.

To enrol in the Photography Department's Bachelor programme, firstly one must get through the portfolio competition (three photograph series, each 8–12 photographs, size – up to 40x50 cm. One of the series must be in traditional black and white technique). After this, the applicants who have made it through the portfolio review, must pass an entry exam in photographic technique, history and general knowledge. To enrol in the Masters, one must get through the portfolio competition and an interview only. Depending on the study programme, entry tests take place in the English or Czech language⁵. To enter the Czech language study programme is more difficult, as not only young Czech applicants, but also Slovakian ones sign up for it.

Many believe that FAMU is one of the oldest and most prestigious cinema Academies in Europe, as not just a few world famous cinema directors and outstanding writers have graduated from it: for example, Emir Kusturica, Miloš Forman, Václav Havel, Milan Kundera et al.

It is not just the choice of knowledge and skills offered by FAMU that are of great benefit to personality development and growth, but also the opportunity to be in Prague's cultural historic environment. The Czech capital, Prague (1.2 million residents) is an important Central European economic, cultural and tourism metropolis with superbly preserved historic centre, which is included in the *UNESCO* World Heritage List. Prague is one of the most beautiful and romantic cities in the world. It charms with its various architectural styles – Gothic, Baroque, Neo-renaissance, Art Nouveau, Cubism, Functionalism et al. If our Riga's Old Town architecture seems beautiful to visitors from abroad, then Prague exceeds this ten times over.

5 Detailed information about entry exams can be found in the Academy home page www.famu.cz

In Prague there are countless art galleries, among them contemporary art and photo galleries, in which FAMU students also exhibit their works from time to time. Photo exhibitions most often take place at the Josef Sudek Gallery and *Langhans* Gallery. From 1927 until 1976, famous Czech photographer Josef Sudek (1896–1976) used the studio that belonged to him both as a laboratory, and as a studio, but after the death of the master his house was abandoned and vandalized. In 2000, after reconstruction the Sudek Gallery was opened. *Langhans* Gallery opened in 2003 after the devastating Prague floods. Currently it is one of the most significant photographic exhibition venues. The largest Prague photo equipment shop is next to *Langhans* Gallery – “*Foto Škoda*”, where one can nearly always meet a FAMU student, buying photo film, black and white photo paper *Foma*, photo chemicals or looking at photo equipment and dreaming about the purchase of the best photo camera.

FAMU students are also obliged to hold exhibitions. Students can exhibit their works in the *Velryba* Gallery (“the Whale”; is located in the centre of Prague near the Academy) and in the historic Prague Gate Tower Gallery⁶, in the town of *Beroun*. On graduation from the Academy, exhibitions are held in the GAMU Gallery.

One of the most prestigious exhibition halls in Prague is *Rudofinum*⁷, where the famous composer Antonin Dvorak’s Music Hall is also located. Many world famous photographic artists have exhibited their works at *Rudofinum* – Rineke Dijkstra, Gregory Crewdson, Bettina Rheims, Nan Golding, Cindy Sherman et al. A second very important exhibition space in Prague is the National Gallery *Veletřní*⁸, in the palace where the largest modern and contemporary art collection in the Czech Republic is located. The Gallery director is the 1960s “*Fluxus*” group’s participant Milan Knížák – in 2003, together with Italian “*Flash Art*” editor and publisher Giancarlo Politi, he laid the foundations for an important art world event – the Prague Biennale.

Prague captivates not just with its artistic environment and study possibilities, but also with its many cafes, bars and music clubs. When relaxing from studies, FAMU students drink cheap Czech beer and absinth in the Prague clubs “*Radost*”, “*Wakata*”, “*Akropolis*” and at “*Roxy*” as well, where the experimental exhibition space “*NoD*” and “*Entrance*” Gallery are located.

The knowledge gained by students coming to Prague will be useful in their everyday work, but Czech beer and nightclubs may still possibly appear in their dreams for a long time.

Ivars Grāvlejs

6 *Pražská brána* (Czech lang.).

7 One of the most significant neo-renaissance buildings in Prague. *Rudofinum* is located in Jan Palach Square. On the 16th of January 1969, protesting against the Soviet occupation, Czech student Jan Palach self-immolated in Vaclav Square.

8 *Veletřní palác* (Czech lang.).

AMU = DAMU + FAMU + HAMU

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA
FILM AND TV SCHOOL

Katedra fotografie

Ateliér B 119

9

11

PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ 2006
Katedra fotografie - FAMU
HODNOCENÍ

1 - 2 body **NE**

3 - 4 body spíše **NE**

5 - 6 bodů spíše **ANO**

7 - 8 bodů **ANO** s připomínkami

9 - 10 bodů **ANO**

10

12

- 1 FAMU izkārtnē: AMU = DAMU + FAMU + HAMU; Izpildītājmākslas akadēmija Prāgā. Kino un televīzijas fakultāte.
- 2 FAMU ēkas fasāde no Legi tilta. 19. gadsimta 60. gados Vīnes neorenesanses stilā celta pils.
- 3 Skats pa logu no FAMU (Prāgas pils – lielākā seno laiku pils pasaulē).
- 4 FAMU galvenās kāpnes.
- 5 Mākslas vēstures pasniedzēja Vlasta Chitilova.
- 6 Fotogrāfijas katedras durvju rokturis.
- 7 Reflektantu rinda.
- 8 Uzzinājis iestājpārbaudījumu rezultātus, jaunais students Zorans Kovačevičs no sajūsmas kliedz.
- 9 Fotogrāfijas katedras studija "B".
- 10 Iestājskārtņu vērtēšanas sistēma: 1 - 2 punkti, NĒ; 3 - 4 punkti, drīzāk NĒ; 5 - 7 punkti, gandrīz JĀ; 7 - 8 punkti, JĀ ar piebildi; 9 - 10 punkti, JĀ.
- 11 Klifords Seidlings - studijas fotogrāfijas pasniedzējs.
- 12 Foto studijas iekārtas.
- 13 FAMU studenta Vladimira Šiguta darbs.
- 14 Eksponometrijas un sensitometrijas pasniedzējs Jozefs Pecāks.
- 15 Melnbalto fotofilmu apstrāde.
- 16 Pēc nokārtotajiem maģistratūras studiju programmas eksāmeņiem Bojana Tomše rāpjas pa sienu.
- 17 Modes fotogrāfijas pasniedzēja Katerina Černā.
- 18 Ivara Grāvleja maģistratūras laikā tapušais darbs "Ņem un krati".
- 19 Maģistratūras absolventu izstādes iekārtošana galerijā "Kritiku".
- 20 FAMU studentu izstādes dokumentācija Prāgas vārtu torņa galerijā, pilsētā *Beroun*.
- 21 Fotogrāfijas katedra. MgA. Jaroslavs Bārta (katedras vadītājs).
- 22 2007. gada absolventu izstāde galerijā GAMU.
- 23 Teātra fakultātes pasniedzējs Jaroslavs Provazņiks AMU svinībās pēc maģistrantu diploma pasniegšanas ceremonijas.

- 1 FAMU sign: AMU = DAMU + FAMU + HAMU; Academy of Performing Arts in Prague. Film and TV School.
- 2 View of FAMU building from Legi bridge. The Viennese neo-renaissance style palace built in 1860s.
- 3 View from the FAMU window (Prague Castle – the largest ancient era castle in the world).
- 4 FAMU main stairs.
- 5 Vlasta Chytilova - Teacher of History of Art.
- 6 The door-handle of Photography Department.
- 7 The queue of applicants.
- 8 Zoran Kovachevich successfully passed entrance exams. The new student is screaming of happiness.
- 9 Studio "B" of Photography Department.
- 10 Evaluation for entrance exams: 1 - 2 points, NO; 3 - 4 points, more likely NO; 5 - 7 points more likely YES; 7 - 8 points, YES with remark; 9 - 10 points, YES.
- 11 Clifford Seidling - Teacher of Studio Photography.
- 12 Photo studio equipment.
- 13 Work of FAMU student Vladimir Shigut.
- 14 Josef Pecak - Teacher of Exponometry and Sensitometry.
- 15 B&W film processing.
- 16 Bojana Tomshe after passing M.A. final exams.
- 17 Katerina Cherna - Teacher of Fashion Photography
- 18 The work "Take and shake" by Ivars Gravlejs created during the master studies.
- 19 Installation work for Master Graduate's exhibition in gallery "Kritiku".
- 20 Documentation of FAMU student exhibition in Prague Gateway's galley, in Beroun.
- 21 Photography Department. MgA. Jaroslav Barta (The Head of Department)
- 22 Graduate's exhibition in gallery GAMU in 2007.
- 23 Celebration after MA graduation ceremony. Teacher Jaroslav Provaznik from Theatre Faculty.

Kas ir "FAMU"?

Pēdējos gados Ivara Grāvleja radošā darbība saistīta ar konceptuāliem projektiem, piemēram, ir tapusi fotografēšanas pamācību sērija "Derīgi padomi fotogrāfiem" (2005–2006), kas publicēta laikrakstā "Kultūras Forums", vai provokatīvais video darbs "Mobilais" (2007), kurā autors dažādās mākslas izstādēs Rīgā cenšas pārliecināt apmeklētājus, ka skatīties pornogrāfiska satura video mobilajā telefonā ir daudz interesantāk, nekā tērēt laiku garlaicīgu un neizteismīgu izstāžu apskatei. Savukārt izstādē "Medijs ir vēstījums 2008" iekļautajās fotogrāfijās parādīti 2008. gada visprogresīvākie un jaunākie fotoaparātu modeļi.

Savos darbos Grāvlejs cenšas atkāpties no mākslas fotogrāfijā ierastās un pieņemtās vērtību sistēmas. Lielākajā daļā projektu autors uzņēmies fotogrāfa amatiera lomu, ekspluatējot subkultūrā izmantotos fotogrāfijas prezentācijas veidus un bieži vien banalizējot un ironizējot par fotogrāfijas mediju, reizēm nonākot līdz apzināta idiotisma robežai.

Ivara Grāvleja konceptuālā darba nosaukums ir "FAMU". Ko nozīmē šis abstraktais burtu salikums "FAMU" – "UFO"? Tas ir saīsinājums, kas apzīmē Prāgas Izpildītājmākslas akadēmijas Filmu un televīzijas fakultāti (*Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění*).

Instalācija rada iespaidu par "lokālu izstādi" "vienkāršam pilsonim". Loģiski izvietoti stendi ar attēliem un aprakstiem, kuri ir mērķtiecīgi atbrīvoti no jebkāda mākslinieciska nozīmīguma (tādējādi instalācija liekas vairāk cilvēciskota).

Izstādei ir vairāki līmeņi. Bez dokumentālā jeb pamata līmeņa tā piedāvā iespējas iepazīt FAMU darbības struktūras. Tajā pašā laikā izstāde ir arī paša autora realitātes atspoguļojums – spēle ar fikciju un abstrakciju un tiešo personisko pieredzi. Izstādei nav noteiktas vadlīnijas, kā arī skaidri noslēgtu tematisko kompleksu, lai gan pirmajā acumirkli varētu šķist pretēji. Tā ir kā polemika par institūciju, kurā "kaut kas notiek", par telpu un kārtību, atrašanās vietu. Par kopmītnēm, izklaidi, izstādēm, par visiem citiem notikumiem, kas saistīti ar FAMU un kurus uztvēris un reģistrējis šīs mācību iestādes students Ivars Grāvlejs.

Instalācijas zemtekstā ir spēle ar "svarīguma" izpratni. Kādi ir "mērķi", studējot šajā skolā? Kam ir lielāka nozīme, kam – mazāka? Šo jautājumu izlemšanu autors atstāj skatītāja ziņā.

"Kas ir kas" un cik daudz "faktu" ir manipulēti – to, zina vienīgi tas, kurš piedāvā informāciju. Bet tā jau notiek ik reizi, kad kāds izsakās ar viena vai otra medija starpniecību.

Petra Pětiletá

What is "FAMU"?

In recent years Ivars Grāvlejs' work has been connected with conceptual projects, for example, the series of lessons in photography „Useful advices for photographers“ (2005-2006), which were published in the “Kultūras Forums” newspaper and the provocative video work „Mobile“ (2007), in which the author, whilst visiting art exhibitions in Riga, tried to convince exhibition visitors, that viewing pornographic videos on a mobile telephone was much more interesting, than devoting time to the viewing of boring and inexpressive exhibitions. Later, in the work “The Medium is the Message 2008” (2008) the newest and most advanced photographic camera models of 2008 were included in the photographs.

In his work, Grāvlejs attempts to step back from accepted value systems of art photography. In the majority of projects he takes on the photographer - amateur role, using photographic presentation methods used by the sub-culture, frequently being banal and ironic about photographic media to the point of idiotism.

Ivars Grāvlejs conceptual work is called „FAMU“. What does this abstract combination of letters signify? “FAMU” – “UFO”? It is an acronym for „Filmová a televizní fakulta. Akademie muzických umeni v Praze“ (Film and Television Faculty at the Academy of Performing Arts in Prague).

The form of the installation creates the impression of being “a local exhibition” “for the common man”. Logically placed boards with images and descriptions, which are purposely freed of any kind of artistic significance (in this way the installation seems more humanistic).

The exhibition is pitched at a number of levels. Besides the documentary - basic level, it plays with the possibilities of comprehending FAMU operational structures. On the other hand the exhibition is also the author's own reflection on reality – a play on fiction and the abstract and direct personal experience. This exhibition does not have a definite guideline, nor a clearly defined thematic unity, although at first sight it may appear to do so. It is like a polemic about an institution, in which “something is happening”, about a space and order, about a location. About dormitories, entertainment, exhibitions and about all the other events connected with FAMU, which a student called Ivars Grāvlejs has perceived and registered.

The sub-text of the installation is a play on the understanding of “importance”. What are the “objectives” of studying at this school? What is of greater or lesser importance? The author leaves this up to the viewer.

“What is what” and how many “facts” have been manipulated, as usual, is only known by the one who provides the information, and as is done by anyone, who expresses himself through any form of media.

Petra Pětiletá

Atriebība fotogrāfijai

Smiekli pagarina mūžu, un tāpēc varētu apgalvot, ka skatīties Ivara Grāvleja darbus nūdien ir veselīgi. Vismaz tajos gadījumos, kad skatītājs jūtas patiesi uzjautrināts. Neņemoties spriest par autora īsteno pozīciju, varu piedāvāt savu interpretāciju, un tajā zināma loma ir humoram – tas ir bēgšanas līdzeklis, zāles tiem gadījumiem, kas nav ārstējami vai pārdzīvojami citādi.

Asprātības un rotaļas elements laikmetīgajā mākslā ir visnotaļ izplatīts paņēmiens, un, manuprāt, Ivars Grāvlejs triec jokus, turklāt reizēm visai melnus un riskantus. "Viss ir slikti", un daudz veselīgāk ir visu uztvert tikpat bezjēdzīgi viegli kā dzīvību un nāvi Tarantīno filmās. To arī Grāvlejs dara, izmantojot savu privileģēto stāvokli mikroskopiskajā Latvijas mākslas kontekstīnā. Ar privilēģiju šajā gadījumā domāta augstākā izglītība fotogrāfijas jomā, kurai vajadzētu piešķirt ārkārtas autoritāti nozarē (jāpatur prātā, ka lielākajai daļai visu paaudžu fotogrāfu un fotomākslinieku Latvijā nav vispār nekādas akadēmiskās izglītības šajā nozarē, tik vien kā pulciņu, fotoklubu, lekciju, semināru un vasaras skolu apmeklējums). Jo, lūk, tieši Ivars Grāvlejs ir cilvēks, par kuru 2002. gadā Andrejs Grants teicis: "Grāvlejs faktiski ir viens no unikāliem gadījumiem, kad kāds no Latvijas varētu iegūt bakalaura grādu fotogrāfijā." Šie vārdi lasāmi mākslas zinātnieces levas Lejasmeijeres rakstā par fotogrāfijas izglītības neesamību Latvijā "Gaidot Grāvleju" (*Studija*, Nr. 22 (februāris – marts), 2002, 50. lpp.).

Ir pagājuši seši gadi, Grāvlejs ir ieguvis gan bakalaura, gan maģistra grādu fotogrāfijā, un var teikt, ka esam solīto sagaidījuši. Taču pavisam citā veidolā, nekā to, iespējams, iedomājās visi tradicionālās *fine art photography* piekritēji, kuri izprot pašu attēlu kā savrupu stājmākslas darbu; kam piemīt nozīmīgas un pārtaiciskas estētiskās kvalitātes, *punctum*, sirdsapziņa, "izšķirošais mirklis" un tamlīdzīgi cēli atribūti.

Viens no nedaudzajiem mazās Latvijas profesionāli izglītotajiem fotogrāfiem noliedz fotogrāfiskā attēla pašvērtību, turklāt dara to reti atiebīgi un indīgi. Piemēram, autors ir publicējis laikrakstā "Kultūras Forums" (2005–2007) absurdu "padomu" sēriju, kā vajag un kā nevajag fotografēt ("pielūkojiet, lai fotokameras objektīva vāciņš būtu noņemts" u.tml.). Lūdzis uz ielas sastaptus svešiniekus sevi nofotografēt un tad bildi izstādījis kā savu darbu (*Excuse me, could you please take a picture of me?*, 2005). Rādījis Rīgas mākslas dzīves elitei pornofilmas fragmentu savā mobilajā tālrunī un filmējis reakciju (videodarbs "Mobilais", 2007, Rīgā eksponēts izstādēs "Mobilais muzejs", 2007 un "Nelāgs joks", 2008). Un, visbeidzot, iznesis cauri visus fotoamatierus tehnokrātus, izstādot programmatiskajā skatē "Medijs ir vēstījums? Latvijas mūsdienu fotogrāfija" (2008) fotokameru attēlu kolekciju, kas radīta sadarbībā ar krievu mākslinieku Avdeju Ter-Oganjanu.

Šajā izstādē atriebība un inde turpina plūst, un ar "konceptuāli dokumentālo fotogrāfiju izstādi par FAMU" Grāvlejs noslēdz loku, – viņš dekonstruē un demitoloģizē visu "fotogrāfijas mītu" pašā saknē (līdzīgi kā ar fotokameru attēliem skatītājam tika "parādīta" izglītība). Pats autors labprāt lieto vārdu "konceptuāls", kurš gan, manuprāt, jau sen neko vairs nenožīmē. Grāvlejs ir arī apgalvojis, ka viņu "interesē vairāk strādāt sērijās un izmantot fotogrāfiju kā palīglīdzekli sevis izdomāto problēmu risināšanai" (Elcere L. Jaunais vilnis fotogrāfijā. *Foto Kvartāls*, Nr. 1 (5), 2007, Pielikums, 15. lpp.).

Jāsecina, ka viena no "sevis izdomātajām problēmām" ir medija kritika, kas ir visai neparasti Latvijas mūsdienu mākslas kontekstā, kur noteicošā noskaņa tomēr ir introspektīva melanholija un estētiski vai formāli meklējumi, kas nepārkāpj nekādas ētiskas robežas. Konsekventi pētot "vājos punktus" fotogrāfijas teorijā, praksē un mītos, Ivars Grāvlejs "sev izdomā" dumpinieka, pretinieka pozīciju, kura apstrīd kādu iedomātu fotogrāfijas izpratnes "meinstrīmu", bet pagaidām, šķiet, netēmē nekur tālāk par deklaratīvu kritiku. Respektīvi, pašu darbu saturs top nozīmīgs un saprotams tikai pretnostatījumā pašam kritizētajam objektam (autoram zināmas vai iedomātas sabiedrības grupas priekšstatiem?). Kā anekdote "savējiem".

Nav viegli atrast paralēles un asociācijas Latvijas mākslas pasaulē, kuras ļautu labāk saprast Ivara Grāvleja darbību, jo savā medijkritiskajā parodijas teātrī viņš ir visai vientuļš aktieris. Trāpīgi to raksturojis Vilnis Vējš pēc videodarba "Mobilais" noskatīšanās: "Grāvleja provokācija rosina negaidītu atziņu par mākslas vides sašķeltību un izolētu kopienu vienlaicīgu pastāvēšanu tajā. Jo slavenajiem un ne tik slavenajiem māksliniekiem ar savu "nepiedienīgo piedāvājumu" uzmācas nevis kaut kāds iznirelis, bet autors, kas pats jau pieskaitāms latviešu laikmetīgās mākslas "smalkajām aprindām". Tomēr izrādās, ka vairākums uzrunāto prominencu viņu pat nepazīst. Ir, par ko padomāt, vai ne?" (Vējš V. Nelāgi izjokota skatītāja piezīmes. *Studija*, Nr. 62 (oktobris – novembris), 2008, 50. lpp.)

Pārsteiguma efekta izraisīšanā varētu būt zināma līdzība ar Kristiana Brektes darbiem, bet tikai formālā līmenī, jo Brekte nedz kritizē kādu mākslas mediju, nedz arī ironizē par kādiem aizspriedumiem un nebūt nenoliedz mākslas darba kā oriģināla, patstāvīga *chef-d'oeuvre* vērtību. Pasaules laikmetīgās mākslas kontekstā zināmas paralēles var saskatīt ar Berlīnē dzīvojošā britu mākslinieka Tino Segala (*Sehgal*) efemerajiem darbiem – performancēm un *tableaux vivants*. Tino Segala darbi eksistē bez jebkādam paliekošām pēdām, bez paša darba un bez darba dokumentācijas – kā mutvārdu tradīcija, kā instrukcija, kas nodota izpildītājiem. Grāvleja medijkritiskā pieeja attāli sasaucas ar Segala darbu Vācijas paviljonā Venēcijas mākslas biennālē (2005) – tukšajā paviljonā dejoja zāles uzraugi, ritmiski skandējot frāzi "Ak, cik tas ir laikmetīgi, laikmetīgi, laikmetīgi" (*This is so contemporary, contemporary, contemporary*). Segals noliedz mākslas darba priekšmetisko dabu, savukārt mākslas darba unikalitātes noliegumu definējis Sols Levits (*LeWitt*), viens no konceptuālisma un minimālisma tēviem, paziņojot, ka "viņa" darbu var izgatavot jebkurš, sekojot autora instrukcijai.

Abi noliegumi savā ziņā ir attiecināmi uz Ivara Grāvleja darbiem – tos nemaz nav jāapskata, pietiek, ka par tiem pastāsta. Piemēram, fotokameru attēli izstādē "Medijs ir vēstījums?" – viss top skaidrs, arī pašu darbu neredzot, un kontakts ar darbu nesniedz vēl kādu papildu izpratnes dimensiju vai emocionālu katarsi. Gan jau Ivars savā "koceptualizēšanā" nonāks tik tālu, ka pārstās izgatavot darbus kā reālas fotogrāfijas, tā vietā atrodot kādu netveramāku šī nicināmā, banalizētā un piesmietā medija kompromitēšanas un demitoloģizēšanas līdzekli.

Alise Tifentāle - mākslas kritiķe, žurnāla "Foto Kvartāls" galvenā redaktore

Revenge on photography

Laughter lengthens your lifespan, and that's why I could assert, that looking at Ivars Grāvlejs works is indeed healthy. At least at those moments when the viewer feels truly amused. Without making a judgement about the author's true position, I can offer my interpretation, and humour has a particular role in it – it is an instrument of escape, medicine for those moments, which can't be treated, or which can't be endured in any other way. The element of wit and play in contemporary art is a consistently broadly used technique, and, to my mind, Ivars Grāvlejs makes jokes, moreover at times rather black and perilous ones. "Everything is bad", and it's much healthier to comprehend everything just as nonsensically lightly, as life and death in Tarantino films. And that's what Grāvlejs does, using his privileged position in the microscopic Latvian arts context. In this situation, by privilege I mean higher education in the field of photography, which should be accorded extraordinary authority in the field (it must be borne in mind that the great majority of photographers and photographic artists across the generations in Latvia have no academic education whatsoever in this field, merely hobby groups, photo clubs, lectures, seminars and attendance at summer school). As Ivars Grāvlejs is the person, about whom Andrejs Grants specifically spoke, in 2002: "Grāvlejs, in fact, is in one of those extraordinary situations, where someone from Latvia could get a bachelors degree in photography". The quote can be found in art historian Ieva Lejasmeijere's article about the non existence of education in photography in Latvia "Gaidot Grāvleju" [Waiting for Grāvlejs] ("Studija", No. 22 (February – March), 2002 – pg. 50).

Six years have passed, Grāvlejs has gained both a bachelors and a masters degree in photography, and it could be said that the promise has now been fulfilled. However, in a completely different image, to that which was possibly expected by all of the followers of traditional fine art photography, who interpret the image itself as a detached work of art which stands on its own merits, which has significant and transcendental aesthetic qualities, *punctum*, conscience, "a deciding moment" and similar noble attributes. One of the few professionally educated photographers in "little Latvia", denies the intrinsic value of the photographic image, and furthermore does it in an extremely spiteful and poisonous manner. For example, the author has published an absurd series of "tips" in the newspaper "Kultūras Forums" (2005-2007), about how one should and shouldn't take photographs ("check that the camera's lens cap has been removed" and other similar tips). He has asked strangers he has met in the street to take his photo and then exhibited it as his work ("Excuse me, could you please take a picture of me?", 2005). He has shown the elite of Rīga's artistic life a fragment of a pornographic film on his mobile telephone, and filmed the reaction (video artwork "Mobile", 2007, exhibited in Rīga at the exhibition "Mobile Museum", 2007, and "Bad Joke", 2008). And, finally has made fun of all amateur photographers – technocrats, by exhibiting a collection of images of photographic cameras created in collaboration with Russian

artist Avdey Ter-Oganyan in a programmatic show "The Medium is the Message? Latvia's contemporary photography" (2008).

In this exhibition spite and poison continue to flow and with the "conceptually documental photographic exhibition about FAMU", Grāvlejs completes the circle and deconstructs and demythologizes all of "the myth of photography" at its very root (in a similar fashion to how, with the photographic camera images, the viewers are "shown" education). The author himself willingly uses the term "conceptual", though this, in my opinion, hasn't really meant anything for a long time; he has also maintained that "I am more interested in working in series and using photography as an aid to solve problems I have thought up myself" (*Elcere L. Jaunais vilnis fotogrāfijā* [New Wave in Photography] // *Foto Kvartāls*, No. 1(5), 2007, Appendix. – pg. 15). It must be concluded that one of "the problems I have thought up myself" is media criticism, which is very rare in the context of Latvia's contemporary art, where the prevailing atmosphere is still introspective melancholy and an aesthetic or formal search, which doesn't breach any ethical boundaries. Consistently investigating "weak spots" in photographic theory, practice and in myths, Ivars Grāvlejs "imagines for himself" a rebellious, opposing position, which challenges some kind of imagined "mainstream" photographic understanding, but, it seems, currently doesn't aim to go any further than declaratory criticism. Respectively, the content of his own work becomes significant and understandable only when contrasted with the criticized object itself (the views of a group in society which are known or imagined by the author?). Like a joke "for those in the know".

It is not easy to find parallels and associations in Latvia's art world, which would allow one to better understand Ivars Grāvlejs' actions, as in his media-critical theatre parody he is a rather solitary actor. Vilnis Vējš has accurately characterized this after watching the video art work "Mobile": "Grāvlejs' incitement rouses an unexpected admission about the art milieu's divisions and the contemporaneous existence of isolated communities within it. As this isn't some kind of upstart making an attack on famous and not so famous artists with their "improper offerings", but an author, who himself can be included in Latvian contemporary art's "refined circles". However, it turns out that the majority of the prominent persons addressed don't even know him. This is something to think about, isn't it?" (*Vējš V. Nelāgi izjokota skatītāja piezīmes* [Remarks of a viewer who was improperly made fun of] // *Studija*, No. 62 (October – November), 2008. – pg. 50) In the creation of the effect of astonishment, there could be a certain similarity with Kristians Brekte's works, but only at a formal level, as Brekte doesn't criticize any of the art mediums, nor is he being ironic about some kind of preconceptions, and doesn't disclaim art work as an original, independent *chef-d'oeuvre* value. In the world contemporary art context, certain parallels can be seen in Berlin based British artist Tino Sehgal's ephemeral works – performances and *tableaux vivants*. Tino Sehgal's works exist without any lasting trace, without his direct involvement and without documentation about the work, like an oral tradition, like an instruction, which is given to contractors. Grāvlejs' media-critical approach remotely relates to Sehgal's work at Germany's Pavilion at the Venice Art

Biennale (2005) – the curators of the hall danced in the empty pavilion, rhythmically chanting the phrase “This is so contemporary, contemporary, contemporary”. Seghal denies the material nature of art works, but in his turn the denial of an art work’s uniqueness has been defined by Sol LeWitt, one of the fathers of conceptualism and minimalism, declaring that “his” work could be done by anyone by following the author’s instruction. Both denials in their way could be ascribed to Ivars Grāvlejs works – they don’t even have to be seen, it suffices that they are discussed. For example, the images of the photographic cameras in “The Medium is the Message?” – everything becomes clear without even seeing the work itself, and contact with the work does not provide any kind of additional dimension of understanding or emotional catharsis. Ivars will probably go so far in his “conceptualization” that he will stop preparing works as real photographs, in its place finding something less perceptible, than this belittled, trivialized, and ridiculed media compromising and demythologizing instrument.

Alise Tifentāle – Art Critic, Editor-in-Chief “Foto Kvartāls” magazine